

شهر سالم از دیدگاه شهروندان

مهندس ندا باقری¹

با رشد و گسترش بی رویه ی شهرها، رویکردهای متعددی برای تأمین وضعیت مطلوب زندگی برای نسل های امروز و آینده مطرح شد که یکی از این رویکردهای مهم ، رویکرد شهر سالم است ؛ اما ارزیابی اینکه چه شهری سالم است یا اینکه در مقابل سایر شهرها در چه سطحی از سلامت قرار دارد، هنوز مساله ای پیچیده و مبهم است. منظور از شهر سالم در این پژوهش رسیدن به فاکتور هایی است که از دید شهروندان حائز اهمیت است این فاکتورها عبارت اند از : عوامل محیطی، اجتماعی ، فیزیکی ، فرهنگی، طبیعی و هر آنچه که مربوط به سیمای شهر می باشد و تاثیر مستقیم روحی بر شهروندان دارد.

یکی از سوالات مطرح شده در این زمینه این است که ؛ سواد شهروندان چه تاثیری بر دیدگاه آنها دارد ؟ این طور به نظر می رسد که شهروندان به دلیل داشتن حس تعلق به شهر (عادت) اقامت در این شهر را می پسندند. این تحقیق در جامعه ی آماری مشخص (300 نفر از ساکنان شهر محمدیه در استان قزوین) انجام شده است. بدین صورت که با استفاده از روش پیمایشی و با توجه به اهداف و فرضیات تحقیق، به وسیله طرح پرسشنامه به بررسی ویژگی های شهر سالم در مقیاس محله می پردازد و با جمع آوری اطلاعات با نرم افزار SPSS اطلاعات و نتیجه ی تحقیق به دست خواهد آمد .

1. کارشناس ارشد معماری دانشگاه علوم تحقیقات قزوین

مقدمه

ویژگی عصر ما، شهرنشینی، افزایش جمعیت شهرها و به تبع آن توسعه شهرهای کوچک و بزرگ است. به طوری که طی دوره 1990 تا 2030 جمعیت نواحی شهری تا 3/3 میلیارد نفر رشد خواهد کرد که از این تعداد، 90 درصد در نقاط شهری کشورهای در حال توسعه یافته خواهد بود (فلود، 1991 و 1635) از آنجایی که بسیاری از شهرها به ویژه در کشورهای رو به توسعه طی دهه های اخیر فاقد مدیریت کارآمد بوده اند، تخریب محیط های شهری و افزایش نابرابری های بهداشتی، اجتماعی و اقتصادی در مقیاس وسیع بین ساکنان این شهرها صورت گرفته است. به همین خاطر بسیاری از شهرهای کشورهای جهان سوم از دهه 1970 به بعد با فقر شهری، و مسائل عدیده دیگری مواجه شدند. (شیخی، 1378 و 113). همین امر نیز باعث گردیده است تا زیرساخت های شهری اغلب در فشار قرار گیرند و حتی کاهش یابند، وضع مسکن موجود بدتر و مساکن متراکم تر شوند، فضای باز مورد تجاوز قرار گیرد، خیابان ها متراکم تر شوند، کیفیت هوا تنزل پیدا کند، از ظرفیت تصفیه طبیعی زباله ها توسط رودها و کانال ها کاسته گردد، منابع آب سطحی و زیر زمینی رو به کاهش گذارند و آب ها آلوده شوند (Crane, 1996, 203).

امروزه اندیشمندان یکی از راه های رسیدن به توسعه پایدار شهری را داشتن شهر سالم برمی شمارند. با عنایت به این ضرورت در سال 86-1985 دفتر اروپایی سازمان بهداشت جهانی² برنامه ارتقاء سطح سلامت را تحت عنوان « پروژه شهر سالم »³ پیشنهاد نمود. برای موفقیت در این پروژه، شهرهای مجری باید از حمایت سیاسی قوی، مدیریت و رهبری توانمند، کنترل و مشارکت وسیع اجتماعی و همکاری بین بخشی برخوردار باشند. (Ahmad, 1998, 45).

این پروژه از همان آغاز به عنوان چارچوب استراتژیک توسعه و اجرای بهداشت و تئوری و عملکرد بهداشت عمومی مورد استفاده ی روزافزون قرار گرفت (دوریس،⁴ 1999 و 365). نتایج حاصل از اجرای پروژه ی فوق، بی نهایت موفقیت آمیز بود. پس از آن، پروژه ی شهر سالم به عنوان راهکاری نوین، در شهرهای بیشتری از قاره ی اروپا و سپس در برخی شهرهای قاره های جهان شروع به کار کرد و به جنبشی تبدیل شد که رشد سریعی داشت (سوروس،⁵ 1995 و 133)؛ به طوری که امروزه متجاوز از دو هزار شهر در سراسر جهان، در این خصوص، اقدامات اجرایی خود را آغاز کرده اند.